

ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ПО СЕЛСКО СТОПАНСТВО
„ЗЛАТНА НИВА” ГРАД АЙТОС

Директор: ..... АЙТОС .....
Т. Чакъров

ПРОГРАМА

ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ

за учебната 2022/2023 година

Програмата е приета от Педагогическия съвет с протокол № 9 от 14.09.2022г.

Програма за превенция на ранното напускане на училище в Професионална гимназия по селско стопанство „Златна нива” град Айтос

Програмата е създадена на основание чл. 263, ал. 1, т. 8 от Закона за предучилищното и училищното образование и е приета от Педагогическия съвет на проведено заседание с протокол № 9 от 14.09.2022 г.

Настоящата програма е в съответствие с целите, залегнали в националните политики по превенция на ранното напускане на образователната система и комплекса от мерки на правителството в областта на образованието и социално-икономическото развитие.

Водещи стратегически документи при изготвяне на училищната програма на ПГСС „Златна нива“ за превенция на ранното напускане на образователната система:

- стратегия за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2013 – 2023)
- план за 2022-2023 г. за изпълнение на стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2013- 2023)
- стратегия за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства (2015 – 2023)
- план за действие по изпълнение на националната стратегия за образователната интеграция на ученическите малцинства (2015 – 2023)
- национална стратегия за насърчаване и повишаване на грамотността (2014 – 2023)
- национална стратегия за учене през целия живот за периода 2014 – 2023 година
- рамкова програма за интегриране на ромите в българското общество /2010 – 2023г./
- национална стратегия на Р България за интегриране на ромите /2012 – 2023 г./;
- целите и задачите на „десетилетие на ромското включване /2005 – 2015 г./;
- конвенцията за борба срещу дискриминацията в областта на образованието;
- закон за предучилищното и училищно образование;
- наредба за приобщаващото образование;
- Националната стратегия за младежта 2010 – 2023 г., национална стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване до 2023 г.
- областни и общински стратегически мерки за превенция от отпадане.

В Стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2013 – 2023), преждевременното напускане на училище е дефинирано като сложно явление, което оказва сериозно влияние върху индивидуалните съдби на пряко засегнатите и благосъстоянието на техните семейства, върху възможностите за развитие на техните общности и върху цялостното социално икономическо развитие на една страна в средносрочен и дългосрочен план.

Превенцията и преодоляването на проблема изисква интегрирана политика и ангажираност на всички сектори и институции, свързани с образованието и с личностното и професионалното развитие на децата и младите хора в България. Необходими са широко обхватни мерки, насочени към осигуряване на: успешен преход между различните степени на образование, гъвкави и успешни възможности за преждевременно напусналите да продължат обучението си в системата на училищното образование с цел придобиване на ключови компетентности, разнообразни форми на обучение, признаване и валидиране на резултати от неформално обучение и информално учене, добра координация между институциите от

Един от факторите за преждевременно напускане на образователната система наложи въвеждането на единен Механизъм за противодействие на училищния тормоз, който има за цел да подпомогне училищата в усилия им за справяне с това явление.

Рискове:

Преждевременното напускане на училище води още до нарастване на рисковете от социално изключване, застрашава сигурността и стабилността на обществото и е предпоставка за влошаване на качеството на живот на сегашното и на следващите поколения. Здравният статус и достъпът до ресурси и услуги, които могат да осигурят по-добър стандарт и продължителност на живота в добро здраве и благосъстояние, са в пряка зависимост от получената по-висока степен на образование. Посочените последствия са показателни за мащаба и степента на негативното влияние на преждевременното напускане на училище върху индивидуалните съдби на пряко засегнатите и благосъстоянието на техните семейства, върху възможностите за развитие на техните общности и върху цялостното социално-икономическо развитие на страната в средносрочен и дългосрочен план, поради което данните за дела на преждевременно напусналите образователната система в България не трябва да успокояват, а да насърчават изпълнението на всеобхватна и интегрирана политика за превенция на явлението, както и за неговото преодоляване там, където съществува.

При изготвянето на програмата се отчитат:

1. Ролята на цялата система от участници и взаимоотношенията помежду им, като се признава ролята на всяка от заинтересованите страни;
2. Сътрудничество в образователните институции за насърчаване на позитивната училищна култура, работата в екип в рамките на училищната общност;
3. Координираните мерки на всички нива;
4. Проследяване на напредъка на ниво училище.

Настоящата Програма конкретизира изброените стратегическите и нормативни документи в три основни направления:

1. Превенция на преждевременното напускане на училище в ПГСС „Златна нива“ чрез:

- анализ на причините, водещи до отпадане от училище и напускане на образователната система;
- идентифициране на рисковите фактори за преждевременното напускане на училище с оглед ограничаване на последиците от тях;
- планиране на политики и мерки за преодоляване на рисковите фактори от отпадане;

2. Интервенция срещу преждевременното напускане на училище чрез:

- Повишаване участието и ангажираността на родителите.
- Утвърждаване на индивидуалното и групово наставничество
- Кариерно ориентиране и консултиране.

3. Политики за компенсиране на ефекта от преждевременното напускане на училище

- Създаване на подходящи условия за реинтегриране в образователната система на преждевременно напусналите я;
- завръщане на преждевременно напусналите училище към формалната система на образование и обучение чрез използването на различни форми на обучение: самостоятелна ;
- популяризиране на възможностите за учене в клубове, библиотеки, читалища, младежки информационно-консултантски центрове, регионални и местни центрове;
- създаване на възможности за самостоятелно учене с цел признаване на резултати;
- Кариерното ориентиране и консултиране съдействат за информиран избор на

образователен и професионален път от семейството и детето, засилват мотивацията за оставане в училище и придобиване на образователна степен.

ПРИЧИНИ ЗА ОТПАДАНЕ ОТ УЧИЛИЩЕ:

Причините за преждевременното напускане на училище могат да бъдат класифицирани в няколко основни категории.

1. Икономически причини
2. Социални причини;
3. Образователни причини;
4. Етнокултурни причини;
5. Институционални причини;
6. Причини, свързани със здравния статус;

Социално-икономически причини:

- затрудненията при усвояване на учебния материал;
- слаб интерес към учебния процес и произтичащото от него
- желание/нежелание да се посещава училище;
- Ниските доходи – невъзможност за покриване на разходите;
- Поради задължение да гледа по-малкия си брат/сестра;
- Използване на детето, не посещаващо училище като трудов ресурс (подпомага формирането на семейния бюджет или участие в домакинската работа.);
- заминаване на семейството в чужбина.

Образователните причини:

- наличие на конфликтни отношения със съученици и/или учители и др.;
- възможност за обучение в професионална паралелка;
- липсата на иновативни методи за работа в онлайн среда
- липсата на мотивация у учениците в средата на политическа, икономическа нестабилност

Етнокултурни причини:

- по-ранното стъпване в брак;
- по-ниска ценност на образованието;

Психологически причини:

- Чувство за неуспех;
- Отчуждение от натрупания училищен опит, неувереност в себе си;
- Самовъзприемане: „нямах късмет“, усещане за ограничен контрол върху събитията;

Институционални причини:

Като такива могат да се квалифицират недостатъчно координираният подход между различните служби и специалисти на национално, регионално, местно и училищно ниво за справяне с преждевременното напускане на училище; недостатъчно ефективният контрол върху управлението и функционирането на политиките за обхващане, задържане и реинтегриране на учениците в образователната система. Положителната промяна на състоянието изисква прилагането на комплексни мерки и добра координация между институциите от няколко различни сектора на всяко ниво на управление - национално, регионално, местно и училищно. Основната част от отговорностите за прилагането на националната политика по отношение на задължителното образование е съсредоточена в Министерството на образованието и науката, което е естествен координационен център на междусекторните действия за намаляване на преждевременното напускане на училище.

Мерки и дейности за намаляване на отсъствията:

- **всеобхватност на дейностите** – осъществяване на дейности по превенция на тормоза и насилието, както и дейности за мотивация и преодоляване на проблемното поведение, които са израз на общата воля и на координираните усилия на всички участници в образователния процес.

- **публичност и прозрачност на цялостната политика** - чрез интернет страницата на училището и партньорството с медиите, документиране на проблемните и рискови ситуации и добрите практики,

- **обратна връзка** с институции, родители, класни ръководители, ученици и учители,

- **приемственост** – чрез съхраняване на традициите и недопускане да се забрави доброто старо, равнопоставеност на всички приоритети в развитието на образователната институция.

- **Идентифициране на рисковите фактори** – доклад анализи на класни ръководители. Политиките и мерките, които ПГСС „Златна нива“ предприема за преодоляване на причините за отпадане са подчинени на националните, областни и общински стратегически мерки като се отчита спецификата на образователната институция и нуждите от подкрепа на всяко дете.

Политики и мерки в ПГСС „Златна нива“, произтичащи от:

Семейни и социални причини:

1. *Възможно е нежелание на родителите* детето да ходи на училище поради страх от социална изолация, невъзможност за адаптиране към останалите ученици от центъра на града; по-ниска самооценка, невъзможност за прибиране в населеното място.

Мерки: - Силна мотивация чрез редица дейности за приобщаване на децата от ромски произход, децата със специални образователни потребности, както и изоставени от семейства, заминали в чужбина.

2. *Трудова миграция на родителите.* Напускане на единия или и двамата родители на страната поради невъзможност за издръжка на семейството и търсене на работа в чужбина. Оставяне на детето на грижите на баби и дядовци, които нямат същия авторитет и изпадат в безсилие за справяне с трудната социална обстановка и новите модели на поведение на децата.

Мерки: Ежеседмични контакти, а при нужда и ежедневни с попечителите на изоставените ученици, търсене на съдействие от отдел „Закрила на детето“, при необходимост и прояви на противообществени прояви на тези ученици – Детска педагогическа стая.

3. *Липса на грижи* от страна на изоставени ученици за по-малките братя и сестрички, както и за болни членове на семейството;

Мерки: Оказване на социална помощ – чрез получаване на социални стипендии;

4. *Недостатъчна образованост на родителите* и липса или занижен контрол върху цялостното развитие на ученика. Изразява се в неконтролиране на часовете за прибиране от училище, непознаване на контактите и приятелския кръг на ученика, непроверяване на изученото през деня, както и подготовката на ученика за следващия ден – домашни работи, изпълнение на други поставени от учителя задачи;

Мерки: Търсене на непрекъснати разширени срещи с тези родители с ръководство, класни ръководители и мотивиране и приобщаване към училищната общност.

5. *Чести конфликти между агресивни родители* – побой, домашно насилие, развод, посегателство от страна на нови партньори на един от двамата родители.

Мерки: В най-честите случаи училището се превръща в единствено защитено място за ученика и класният ръководител поема грижите за ученика в образователната институция.

6. *Преждевременно напускане на училище поради ранни бракове и раждане.*

Мерки: Осигуряване на непрекъснати форми за информираност на тийнейджърите за сексуалното им развитие, както и включването им в обучителни семинари и лекционни курсове, залягане в тематичните разпределения на актуални за младежкото развитие

теми; осигуряване на възможност за продължаването на прекъсналите училище в самостоятелна форма на обучение.

Други по-важни мерки и дейности, залегнали в комплексния план за достигане на стратегическите цели, свързани с превенцията от отпадане са:

- Управление на информацията за преждевременно напусналите училище.
- Изготвяне на база данни от класните ръководители, в чиито класове има ученици от рискови групи /съобразно различните причини от отпадане/;
- Координиране действията на класните ръководители с тези на училищното ръководство;
- Квалификация на педагогическите специалисти в посока управление на конфликти, справяне с агресията и насилието и превръщането му в педагогически консултант;
- Провеждане на обучителен семинар на педагогическите специалисти за последиците от агресия и насилие в училище;
- Провеждане на обучения за агресията и насилието и начините за разрешаване на конфликти;
- Реализирането на конкретни дейности за постигане целите на училищната програма;
- Насърчаване включването в образованието на рискови групи и развиване на приобщаващото образование.
- Увеличаване на разнообразието и ефективността на механизмите и стимулите за включване в образование и обучение.
- създаване на условия за включване на ученика в група за повишаване на социалните умения за общуване и решаване на конфликти;
- насочване на ученика към занимания, съобразени с неговите потребности;
- индивидуална подкрепа за ученика от личност, която той уважава (наставничество);
- участие на ученика в дейности в полза на паралелката или училището;
- други дейности, определени с правилника за дейността на ПГСС „Златна нива”.
- Изграждане на широко публично доверие и подкрепа за политиките за превенция и намаляване на преждевременното напускане на училище
- Повишаване качеството и ефективността на въздействие върху подрастващите чрез създаване на специфична образователна и възпитателна интерактивна среда – медиен център (ученически вестник).
- Поставяне на ученика в активна позиция по отношения на усвояването на нови знания и практическа приложимост на преподавания материал;
- Превръщането на училището в приятно и желано място за учениците чрез използване на иновативни методи и форми за предаване, преподаване и научаване на учебни знания и осигуряване на подходяща интерактивна среда в нови модели на класни стаи и места за извънучебни занимания;
- Извършване на ефективна диференцирана работа с учениците с намалена успеваемост;
- Изработване на индивидуален тематичен план и календарен график за преодоляване на изоставането;
- Провеждане на анкета с тези ученици за установяване на проблема с класния ръководител;
- Подготовка на учениците за продължаване на образованието-професионалното ориентиране на учениците, завършващи средно образование, съобразно техните интереси и възможности.
- Организиране на среща между учениците от 12 клас с експерти от регионалната служба по заетостта;
- Осигуряване на професионално консултиране и ориентиране чрез привличане на ЦПО;
- Привеждане дисциплината на учениците в съответствие с новите обществени реалности.

- Изграждане на съдържателен и многообразен учебно-възпитателен процес. Осъществяване оптимално ниво на вътрешна мотивация у учениците чрез целенасочена образователно-възпитателна работа, свързана с училищни и извънучилищни мероприятия и дейности;
  - Извънкласни дейности за превенция на поведението при ученици с риск от отпадане;
  - Провеждане на дискусии с ученици по предложените от тях теми, засягащи актуален проблем;
  - Възлагане на отговорни индивидуални задачи на учениците, за да се почувстват значими в собствените си очи и в очите на околните, за да се мотивират и успяват;
  - Гражданско образование и работа с родителската общност „Училище за родители“;
  - Приобщаването им към общочовешките ценности и подготовката им за пълноценен живот в съвременните обществено-икономически условия.
  - Посещения в помощни училища, домове за сираци и бездомници, домове за възрастни хора;
  - Организиране на Дарителска кампания;
  - Утвърждаване на превантивна възпитателна работа в училище с акцент всеки свободен учител да отговаря за отстранените от час ученици.
  - Здравно образование и възпитание – лекции, беседи, семинари
    - Наркомания, алкохол, тютюнопушене.
    - Сексуално образование и предпазване от СПИН.
    - Формиране на познания относно новата епидемична обстановка
    - Стимулиране на учениците относно спазване на противоепидемичните мерки
    - Организиране на кампании за запознаване с текущите противоепидемични мерки
  - Продължаване на превантивната възпитателна работа на класните ръководители като дейностите се интегрират с цел оказване на помощ с общинския професионално-консултативен кабинет, с Комисията за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни/КБППМН/;
  - Поставянето на приоритет в работата на класните ръководители формирането на личностни умения у учениците за адекватно социално поведение в съвременните динамични обществено-икономически условия.
  - Извънкласни и извънучилищни дейности;
  - Активно участие на ученическият съвет:
  - участие при планиране дейността на часа на класа
  - Лекции в час на класа „Деца помагат на деца“.
  - създаване съвместно с класния ръководител условия за личностна изява на всеки ученик.
  - Организиране на творчески и спортни дейности с общ интерес;
  - тясно сътрудничество между училището и семейството при превантивната работа с деца, застрашени от негативни влияния(хазарт, секти, наркомания, употреба на алкохол и тютюнопушене).
  - Спазване на Координационния механизъм за деца в риск.
  - Включване на местните власти и социалните партньори като равноправни участници в такъв координационен механизъм;
  - Формиране на екипи за разработване на дейностите по превенция от отпадане и залагането им в комплексната планираща и отчетна документация
- Провеждат се и редица други дейности, довели в годините до утвърждаването на ПГСС „Златна нива” град Айтос, като институция която работи с грижа за всеки ученик.

Председател на комисията: Стоянка Димитрова

Членове: Незиха Ахмед, Желянка Георгиева